

Slettnes Naturreservat

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Slettnes Naturreservat er et unikt verneområde, både i Finnmark og i Skandinavisk sammenheng. Det er også Norges nordligste fastlandsreservat. Den forholdsvis uberørte kystsletta huser en stor tetthet av fugler. Middeltemperaturen er under 10 °C hele året, så det er et værhardt sted. Her finnes opptil 370 par med hekkende tyvjo, noe som utgjør den største «kolonien» i Norge. Vår og høst trekker hundretusener av sjøfugler forbi kysten av Slettnes.

Om sommeren er det tyvjoene som er det mest iøyenfallende når besøkende ankommer Slettnes. De er blitt en karakterart for dette treløse tundraområdet. Her fungerer de også som voktere (paraplyart) for mange av de andre hekkefuglene.

Navnet Slettnes forteller at dette er et flatt landskap. Alt skapt gjennom tusener av år med endringer av havnivå, is, vær og vind. Du finner myrer, vann, bekker og små oppfrysningstuer. Slettnes har Ramsar-status, og ble fredet som naturreservat i 1996. Det er lett å vandre i reservatet. Dessverre er det ingen tilrettelegging for bevegelseshemmede utenfor anlagt bilvei. Over 180 forskjellige fuglearter er registrert på Slettnes.

Beste besøkstid

Slettnes kan besøkes hele året. Selv om det er korte dager vinterstid, kan det omkringliggende Barentshavet huse flere spennende fuglearter. De største antallene finner man vår/høst, samt i hekkesesongen juni/juli.

Sjøfugltrekket i april/mai tiltrekker seg hvert år fuglekikkere fra både inn- og utland. Av erfaring er fugletrekket på sitt beste i perioden 10.-20. mai. Det samme skjer i september-oktober når mange av sjøfuglene drar mot vinterområdene.

I juni og juli kan du oppleve hekkefuglene på nært hold. Over 50 arter hekker innenfor reservatgrensen, og de kan oppleves fra både kjørbar vei, samt tilrettelagt natur- og kultursti.

Slettnes fyr er verdens nordligste fyr på fastland og er fredet som kulturminne. På sommeren drives det kafé og omvisning på fyret, og det er også mulig å overnatte.

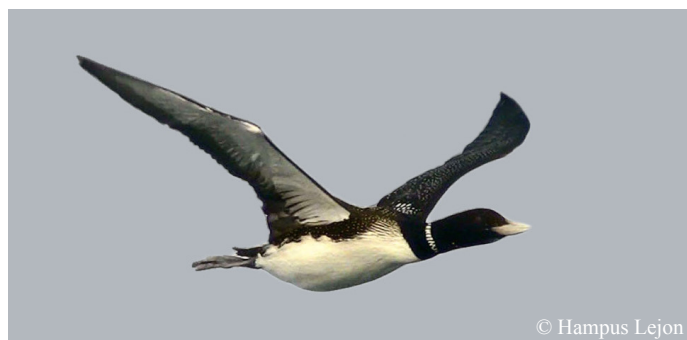
© Hampus Lejon

Om våren trekker tusenvis av polarjoer forbi Slettnes på vei til hekkeplassene i Russland. Den beste trekkperioden er medio og ultimo mai.

Habitat og observasjonsarter

Det 12 km² store reservatet omkranses av treløs tundra. Ved første øyekast kan det således se øde og forlatt ut, formet av steinformasjoner av sandstein og fyllitt. De mange strandvollene forteller at havet en gang sto mye høyere. En rekke små bekker og elver drenerer ut i de mange myrene, vatnene og havet. Oppfrysningstuene danner små «kamelrygger» i landskapet. Krekling og dvergbjørk er karakteristiske. I myrene er det elvesnelle og nordlandsstarr som dominerer. Hele reservatet grenser mot det åpne Barentshavet som aldri fryser på grunn av Atlanterhavsstrømmen (Golfstrømmen) som frakter varmt og saltholdig vann nordover langs kysten. Havet er næringsrikt og et viktig matfat for både trekk- og hekkefugler.

I hekketiden er det nettopp dette som gir grobunn for mange av de hardføre artene Slettnes kan by på. Den første fuglen man antakelig treffer på når man

© Hampus Lejon

Gulnebbblom er en tallrik art på Slettnes i vinter- og trekkperiodene. På en dag er det observert mer enn 400 individer.

ankommer Slettnes sommerstid er tyvjoen. Opptil 370 par gjør denne arten til en av de viktigste i hele området. Andre viktige arter sommerstid er smålom, havelle, rødnebbterne, fjæreplytt, steinvender, myrsnipe, dvergsnipe, småspove, lappiplerke, snøspurv og lappspurv. I trekktidene er viktige arter gulnebbblom, grålire, polarjo (du kan faktisk finne samtlige europeiske joer på Slettnes), alkefugler, polarmåke, praktærflugl og stellerand. Vinterstid er gulnebbblom, polarmåke, grønlandsmåke, fjellrype og polarsisik de viktigste.

Tyvjoene hekker spredt i hele reservatet. Eggene plasseres rett på bakken i en liten fordypning. Enkelte av tyvjoene kan være svært aggressive. Det anbefales å følge vei og de oppmerkede stiene.

Vadefuglene i reservatet velger mange ulike habitater. Myrsnipe og dvergsnipe foretrekker gjerne de fuktige områdene. Fjæreplytten liker bekkedragene. Steinvender og småspove velger ofte litt tørrere rabber. Felles for alle vaderne er at de liker å trekke ut mot elvemunninger for å søke næring. Å sitte ved en slik elvemunning kan gi gode observasjonsforhold. Ser man bort i fra tyvjoen, utgjør vadefuglene den viktigste gruppen av fugler på Slettnes med hele 25 hekkende arter.

De mange strandvollene som ble dannet under den siste istiden er hjemmet til rødnebbternene. Dette er en art som ofte får hekkeseongen ødelagt av forstyrrelser og predasjon. Det er en opplevelse å se dem forsøke å unngå tyvjoene som prøver å ta fra dem fisken i lufta.

Vi skal heller ikke glemme de minste spurvefuglene. Snøspurv er vanligst i de mest steinete urene innerst i reservatet. Lappspurv foretrekker områder med noe

småkratt, samt veikanter. Lappiplerka har funnet sitt eldorado rundt Slettnes fyr. Alle de nevnte spurvefuglartene hekker på bakken på Slettnes. Reirene fylles med gress og fjær som gir god isolasjon i det barske klimaet.

Det hekker lite rovfugl fast i reservatet. Enkelte år kan jorduglen etablere seg, for så å være borte neste sesong. Tilfeldig besøkende havørn, jaktfalk og vandrefalk kan man dog være heldig å oppleve. Snøugle er i dag bare en sjelden gjest på Slettnes.

Vår og høsttrekket har fått stor omtale i ornitologiske kretser, også utenfor Norges grenser. Enorme flokker av sjøfugl flyr forbi i april/mai og september/oktober. Slettnes har flere observasjonsrekorder for både gulnebbblom og polarjo. Dagsantall på over 1000 polarjoer og 400 gulnebbblommer er ikke uvanlige. Dette er høyere enn noe trekkantall som er registrert for disse artene noen annen plass i Europa. Under vårtrekket kan flere titusener sjøfugler trekke forbi Slettnes, og dette er noe av det mest spektakulære Slettnes kan by på.

Vinterstid skal man spesielt se etter måker. Rastende polar- og grønlandsmåker er alltid et vakkert syn.

Adkomst

Rett før du kommer til Mehamn sentrum, på FV 888, vil du finne skilting mot Gamvik. Fra Mehamn til Gamvik er det to mil. Fremme i sentrum av Gamvik (rett etter nærmatbutikken) finner du et skilt som peker til venstre mot Slettnes. Etter to kilometer er du inne i Slettnes Naturreservat.

Widerøe har daglige flyturer til Mehamn. Bil kan leies på flyplassen, eller du kan ta buss til Gamvik.

Hurtigruten legger daglig til kai i Mehamn. Du kan leie bil på flyplassen i Mehamn, eller ta buss til Gamvik.

Kjører du bil langs E6 tar du av mot nord i Lakselv. Det står skiltet mot Ifjord, og du skal da være på FV98. Etter 12 mil er du fremme i Ifjord og tar til venstre mot Mehamn/Kjøllefjord langs FV888. Fra Ifjord til Mehamn er det 10 mil. Vær oppmerksom på kolonnekjøring om vinteren. Ring 175 for nærmere opplysninger.

På Slettnes er det gode muligheter for å se flere ulike måkearter som polarmåke (øverst) og krykkje.

Annem informasjon

På Slettnes kan man overnatte på fyret (Slettnes fyr). For tiden er det mulig å booke gjennom Gamvik Museum 71° N (telefon 78 49 79 49, e-post gamvik@kystmuseene.no). På sommeren drives det kafé og omvisning på fyret.

I Gamvik ligger Gamvik Gjestehus, med alle rettigheter (telefon 48 02 36 40, epost gjesten@gamvik.org). Mehamn befinner seg 20 km unna, og kan være et alternativ dersom man ønsker hotell (Mehamn Arctic Hotell) eller bed & breakfast (Expedition Earth Mehamn).

Det finnes også hytter til leie, så det finnes noe for enhver smak. Selvsagt kan man også fritt sette opp telt, men vi oppfordrer til ikke å gjøre dette langt inne i reservatet. Gamvik har egen butikk og posttjenester, men ikke bensinstasjon.

Sjøfuglene finner man lettest ved å sitte ved Slettnes fyr å speide. Det er parkeringsplass ved fyret. Alternativt er Flintodden, øst for Gamvik sentrum, en god plass. Andre arter finner man ved å følge bilvei og oppmerkede turløyper i Slettnes naturreservat.

Faktaarket er laget av Roy Erling Wrånes